

6) *нова роль викладача*. Він є консультантом і координатором навчального процесу;

7) *нова роль студента*. Студент стає «автономним», сам визначає засоби навчання, час та місце вивчення навчального матеріалу, консультації з викладачем [1]. Хоча дистанційне навчання має переваги перед іншими формами організації навчального процесу щодо реалізації інтерактивного навчання, слід зауважити, що воно одночасно має певні специфічні вимоги як до викладача, так і до студента, оскільки збільшує трудові затрати обох.

Отже, інтерактивні технології навчання іноземних мов є перспективними, оскільки визначають діалог як провідну форму навчально-пізнавальної інтерактивної взаємодії та передбачають врахування основних методичних принципів навчання іноземних мов комунікативності й ситуативно-тематичної організації навчання. Використання інтерактивних методів в організації навчального мовного процесу на неспеціальних факультетах ВНЗ підвищує якість професійної та комунікативної підготовки студентів як майбутніх фахівців.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гриценко В. И. Дистанционное обучение: теория и практика : монография / Гриценко В. И., Кудрявцева С. П., Колос В. В., Веренич Е. В. – К.: Наукова думка, 2004. – 375 с.: ил., табл. – Библиогр.
2. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. / авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002. – 136 с.
3. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах / Коваль Т. І. // Електронне наукове фахове видання / Ін-т інформ. технологій і засобів навчання АПН України, Ун-т менеджменту освіти АПН України; гол. ред.: В. Ю. Биков – д. техн. н., проф. член-кор. АПН України. – 2011. – №06 Том 26. – 291 с.
4. Кочубей Н. Характеристика інтерактивного навчання англійського діалогічного мовлення молодших школярів / Н. Кочубей // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. праць / за заг. ред. проф. Матвієнко О. В. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – Вип. 42. – С. 133–139.
5. Лутай Н.В., Бесараб Т.П. Метод case study у навчанні іноземної мови / Н.В. Лутай, Т.П. Бесараб // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». – Вип. 37. – 2013. – С. 177–179.
6. Олійник І. П. Використання методу проєктів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня / І. П. Олійник. – Котовськ: Котовськ, 2012. – С. 18.
7. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Полат Е. С., Бухаркина М. Ю., Моисеева М. В., Петров А. Е. / под ред. Е. С. Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.
8. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навч.-метод. посіб. / НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 320 с.
9. Тесліна О.В. Проектні форми роботи на занятті з англійської мови / О.В. Тесліна. – К.: Іноземні мови № 3, 2010. – 44 с.
10. Український педагогічний словник / [уклад. С. У. Гончаренко]. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
11. Форми, методи і організація навчального процесу в кредитно модульній системі : навч.-метод. посібник / С. М. Гончаров, А. А. Білецький, О. М. Губницька, Т. А. Костюкова; за ред. С. М. Гончарова. – Рівне: НУВГП, 2007. – 184 с.
12. Veen W., Lam I., Taconis R. A virtual workshop as a tool for collaboration: towards a model of telematic learning environments // Computer & Education: An International Journal. – 1998. – Vol. 30. – No. ½ – PP. 31–39.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ірина Свириденко – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: новітні технології навчання іноземних мов на немовних факультетах.

УДК 81'242 : 378.147

АЛГОРИТМ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ І НАВИЧОК СКЛАДАННЯ РЕФЕРАТУ-ОГЛЯДУ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ-НЕФІЛОЛОГАМИ

Наталія СИЗОНЕНКО (Полтава, Україна)

У статті розглянуто алгоритм як засіб формування умінь і навичок складання реферату-огляду іноземними студентами-нефілологами на завершальному етапі навчання, обґрунтовано його методичну цінність. Уточнено сутність реферування, з'ясовано послідовність задіяних у цьому

процесі мислиннево-мовленнєвих операцій. Виокремлено етапи навчальної діяльності студентів зі складання тексту реферату-огляду, розроблено алгоритм складання реферату-огляду.

Ключові слова: алгоритм, алгоритмічний крок, структурно-змістова компресія, реферат-огляд, реферування.

This paper deals with the algorithm as means of formation of an essay-review writing skills in foreign non-language students at the final stage of training. Its methodic value is proved. Abstracting is specified. The sequence of intellectual-speech operations involved in the process is presented. The stages of student learning a text composition of an essay-review writing are determined. The essay-review writing algorithm is developed.

Key words: algorithm, algorithmic step, structural and substantial compression, essay-review, abstracting.

Однією із пріоритетних настанов сучасної парадигми вищої освіти в загальноєвропейському та національному контекстах стає підготовка професійно компетентних фахівців, здатних мобільно реагувати на зміни в соціальній та економічній сферах суспільства, здійснювати результативну побутову, наукову, професійну та офіційно-ділову комунікації. У зв'язку із цим поживавився науковий інтерес до проблеми формування у майбутніх фахівців навичок самоосвіти, оволодіння ними ефективними способами здобуття, застосування, трансформування й продукування інформації залежно від соціальних, професійних та особистісних потреб. Реферування наукових текстів у цьому процесі посідає важливе місце.

Реферат, його класифікація, функції, структура, вимоги до написання ґрунтовно проаналізовані в науковій літературі (О. Гречихін, І. Здоров, М. Сорока, Г. Школьник та ін.). Результати дослідження теоретичних, практичних та методичних аспектів реферування знайшли висвітлення у працях Г. Жданова, Г. Кричевського, К. Симона, В. Соловйова, О. Фоміна, А. Чорного та ін. Не обминули увагою мовознавці й проблему навчання реферуванню іноземними мовами (А. Вейзе, Н. Зоріна, В. Міронова, Б. Черемісова), зокрема перекладацькому реферуванню різних типів і жанрів (К. Вороніна). Оскільки реферування як процес інформаційного аналізу передбачає смислове згортання інформації, у низці наукових розвідок розглянуто сутність та способи компресії інформації (Л. Байдак); з'ясовано механізм компресії наукового тексту, охарактеризовано мовні засоби авторської оцінки й стандартні одиниці в конспектах, анотаціях, тезах, рефератах (О. Семенов); виокремлено особливості структурно-змістової компресії (І. Насталовська). Основні принципи та методичні настанови щодо навчання реферування іноземних студентів знайшли висвітлення в колективній статті Т. Алексєнко, О. Копилової, О. Тростинської [1] та навчальному посібнику, розрахованому на іноземних студентів-нефілологів медико-біологічного та економічного профілів [8; 9]. Алгоритмізація навчання як спосіб здобуття суб'єктами навчання інструментальних знань щодо роботи із професійними та науковими текстами апробовані в навчальних посібниках Є. Гейченко [4] (читання, сприйняття, розуміння професійно зорієнтованих текстів іноземними студентами довузівського етапу навчання); Г. Онуфрієнко [6] (аналітико-синтетична обробка наукової інформації у формі плану, тез, конспекту, реферату), М. Павленко [8; 9] (аналітико-синтетична обробка наукової інформації іноземними студентами у формі реферату).

Попри те, що проблема навчання студентів інформаційного аналізу первинних документів з подальшою їхнього структурно-змістовою компресією достатньо висвітлена в наукових розвідках, алгоритм складання реферату-огляду в науково-навчальній літературі наразі не запропонований, що й становить **актуальність** цього дослідження.

Мета статті – обґрунтувати доцільність застосування алгоритму для формування умінь і навичок складання реферату-огляду іноземними студентами на завершальній стадії навчання; виокремити етапи навчальної діяльності студентів зі складання тексту реферату-огляду, зважаючи на сутність реферування та послідовність мислиннево-мовленнєвих операцій, задіяних у цьому процесі; розробити алгоритм складання реферату-огляду.

Тренування навичок реферативного та оглядово-реферативного читання наукових текстів, складання інформативного та індикативних рефератів, рефератів-оглядів – комплекс комунікативних завдань завершального етапу мовної підготовки іноземних студентів, передбачених «Єдиною типовою навчальною програмою з української мови для студентів-іноземців основних факультетів нефілологічного профілю вищих навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації» [5]. Результатом оволодіння іноземними студентами названими вище навичками є складання тексту реферату-огляду на державному екзамені з

української мови як іноземної в VII семестрі. Зважаючи на те, що компресія наукової інформації у формі реферату-огляду є по своїй суті складним завданням, яке вимагає від іноземних студентів не лише розвинених аналітико-синтетичних навичок, але й достатнього рівня володіння мовою, доцільним вбачаємо застосування алгоритму як засобу формування умінь і навичок складання іноземними студентами реферату-огляду. *Алгоритм* трактуємо як загальнозрозумілий припис виконання в певній послідовності елементарних операцій для розв'язання однотипних завдань.

Методична цінність застосування алгоритму в навчанні студентів складати текст реферату-огляду полягає, на наш погляд, у такому: *універсальність* (застосовується для аналітико-синтетичної обробки будь-якого первинного документа, який підлягає реферуванню – наукової статті, розділів із книг, патентних документів, депонованих рукописів [7]; *зрозуміла «покроковість» навчальних дій*, які гарантують успішне виконання навчального завдання; *доведення до автоматизму оперативних умінь* студентів на кожному алгоритмічному кроці; *можливість на конкретному алгоритмічному кроці виявити помилки*, скорегувати навчальну діяльність студентів на їхнє усунення; *якісний рівень формування аналітико-синтетичних, логіко-структурних, мовленнєвих умінь і навичок студентів*.

Оскільки алгоритм навчання як такий передбачає технологізацію мислиннево-мовленнєвої діяльності суб'єкта навчання, необхідно з'ясувати сутність процесу реферування, а також послідовність, характерні особливості тих мислиннево-мовленнєвих операцій, які будуть задіяні під час цього процесу. Реферування одні дослідники (А. Вейзе [2, с. 108], К. Вороніна [3, с. 8]) розглядають як рецептивно-репродуктивну мовленнєву діяльність, інші (Т. Алексєнко, О. Копилова, О. Тростинська [1, с. 9]) наполягають на межевій позиції між репродуктивною та продуктивною діяльністю. Спираючись на здобутки дослідників у галузі теорії та практики мовної комунікації та психолінгвістики, дотримуємося погляду, що процес реферування пов'язаний із двома складовими: *рецепцією* тексту первинного документа/документів комунікантом та *репродуктивно-продуктивною мислиннево-мовленнєвою діяльністю* комуніканта. Характерними особливостями психологічного процесу рецепції є *активність комуніканта* (внутрішня мотивація комуніканта, його цільові установки та потреби); *осмислення образів, концептів, понять, смислових зв'язків* первинного документа/документів шляхом аналізу, порівняння та узагальнення (фонові знання, минулий досвід, вікові та індивідуальні особливості комуніканта відіграють важливу роль у цьому процесі); *встановлення єдності між змістом та формою* первинного документа/документів через аналіз їхньої вербальної форми. Механізм *репродуктивно-продуктивної мислиннево-мовленнєвої діяльності комуніканта* можна представити в такому вигляді: 1) заміна смислових елементів первинного документа/документів на еквівалентні елементи власного смислового поля реципієнта, що і є рівнем *розуміння* тексту/текстів; 2) *аналітико-синтетична обробка інформації* (структурно-змістова компресія) первинного документа/документів відповідно до ситуативної моделі реферування (інформативний, індикативний реферати, реферат-огляд тощо); 3) *породження мовлення* (процес створення вторинного документа – реферату) *на основі репродукції скомпресованої моделі первинного документа/документів*: побудова образу результату дії (модель майбутнього реферату відповідного виду) → *смислове програмування* (вибір семантичних одиниць оформлення тексту реферату та їхнє комбінування, включаючи спеціальні лексичні засоби організації наукової інформації й представлення результатів мовної компресії) → *реалізація смислової програми* – перехід до вербального коду й правил побудови мовлення.

Зважаючи на те, що реферати-огляди як вторинні документи є результатом реферування не одного, а кількох тематично споріднених первинних документів, на етапі рецепції активність комуніканта має бути спрямована на встановлення смислових зв'язків між кількома текстами в цілому та комунікативними блоками кожного тексту зокрема. Це ж стосується й етапу репродуктивно-продуктивної мислиннево-мовленнєвої діяльності суб'єкта навчання. Тому бажано пропонувати іноземним студентам для реферування зрозумілі з погляду структурно-смислового членування первинні документи – наукові статті або розділи із книг з актуальних проблем розвитку певної галузі наукового знання (про

предмети, явища, процеси, проблеми). Підтримуємо тезу про те, що наукові тести названого вище різновиду мають містити або взаємодоповнюючу («тексти, в яких об'єднання інформації у єдиний текст можливе за рахунок об'єднання комунікативних блоків [1, с. 13]»), або взаємоперехресну інформацію (об'єднання інформації «відбувається за рахунок різних підтем у межах комунікативного блоку [1, с. 13–14]»).

Застосування алгоритму як засобу формування умінь і навичок іноземних студентів-нефілологів самостійно складати текст реферату-огляду розглядаємо в межах діяльнісного підходу до навчання. Будь-яка діяльність має свою структуру, зокрема складниками навчальної є *мотиваційно-цільовий, інструментальний* (дієво-операційний) та *контрольно-оцінний* компоненти. З огляду на предмет нашого дослідження сутність цієї базової моделі можна представити в такому вигляді: оволодіння предметними знаннями (про реферат і реферування, мету реферування й оформлення результатів аналітико-синтетичної обробки інформації у відповідній жанровій формі; про алгоритм як засіб навчання, алгоритм складання реферату-огляду, обов'язковість порядку дотримання алгоритмічних кроків) є водночас засобом і метою навчальної діяльності та пізнання професії, ознайомлення із сучасними її здобутками (*мотиваційно-цільовий компонент*); підпорядкований меті спосіб діяльності, що передбачає алгоритмізацію операцій складання тексту реферату-огляду, тренування конкретних алгоритмічних кроків та алгоритму в цілому, формує уміння й навички студента (*інструментальний компонент*), які піддаються самооцінці й критичній оцінці з боку викладача, контролю й коригуванню (*контрольно-оцінний компонент*).

Оскільки на інструментальному рівні студенти мають одержати від викладача чітку програму дій (алгоритм), варто зупинитися на етапах роботи зі створення тексту реферату-огляду, що є підставою для членування алгоритму на модулі й кроки.

Перший етап (модуль 1) – *попереднє ознайомлення з первинними документами* – встановлення приналежності текстів до певної галузі наукового знання, співвіднесення заголовків/підзаголовків текстів та предмету їхнього розгляду, виокремлення ключових слів у заголовках та в загальному змісті текстів.

Другий етап (модуль 2) – *ознайомче читання* – виокремлення структурних частин текстів (змістових блоків) на основі співвіднесення дескрипторів змісту з їхнім вербальним вираженням – маркерами (цю інформацію можна подати у вигляді таблиці «Аспект змісту – маркер»); формулювання узагальненої тези про смислові блоки в межах кожного тексту, зіставлення їх; установлення смислових зв'язків між узагальнюючими тезами обох текстів (доповнення, проблема в цілому і її аспект, різні погляди на проблему, причини й наслідки тощо), з'ясування виду відношень інформації між текстами (взаємодоповнюючі чи взаємоперехресні тексти).

Третій етап (модуль 3) – *реферативне читання* – здійснення структурно-змістової компресії кожного з текстів на *комунікативному* (виокремлення головної та другорядної інформації текстів, скорочення інформації, об'єднання однотипних фактів, опущення деталей – статистичних даних, графіків, схем) та *семіотичному рівнях* (*лексична компресія*: заміщення слова чи словосполучення; опущення слова чи словосполучення; згортання словосполучень, речень до слів; *синтаксична компресія*: цитування, перефразування, заміщення речення чи його частини, суміщення кількох речень з подібними елементами з подальшим об'єднанням їх у складну конструкцію). Способи компресії інформації бажано представити у вигляді таблиці з прикладами.

Четвертий етап (модуль 4) – *складання тексту реферату-огляду* – синтез скомпресованих варіантів текстів у новий текст за допомогою лексико-граматичних кліше (індикаторів), які характеризують послідовність викладу авторської думки (таблиця «Лексико-граматичні засоби вираження послідовності авторської думки»).

П'ятий етап (модуль 5) – *редагування тексту реферату-огляду* – критичний аналіз готового тексту реферату-огляду на структурно-змістовому та мовному рівнях.

Зважаючи на висловлене вище, алгоритм складання реферату-огляду матиме такий вигляд:

Модуль 1.

Крок 1. Прочитайте заголовки/підзаголовки до текстів. *Крок 2.* Прочитайте тексти. *Крок 3.* Установіть, до якої галузі наукового знання належать тексти. *Крок 4.* Визначте ключові слова заголовків та змісту текстів, запишіть їх. *Крок 5.* З'ясуйте й запишіть, про що йдеться в текстах (назвіть конкретно предмет, об'єкт, явище, проблему тощо).

Модуль 2.

Крок 1. Виокреміть усі наявні структурні частини кожного з текстів («Вступ», «Основна частина», «Висновки»), користуючись таблицею «Аспект змісту – маркер», запишіть їх. *Крок 2.* Установіть межу між структурними частинами текстів. *Крок 3.* Сформулюйте і запишіть узагальнюючі тези до кожного з текстів. *Крок 4.* Зіставте узагальнюючі тези. *Крок 5.* Проаналізуйте, які можна встановити смислові зв'язки між інформацією в текстах: 1) один текст доповнює інший; 2) в одному йдеться про проблему в цілому, в іншому – про її аспект; 3) протиставляються погляди дослідників на одне явище, предмет, проблему тощо; 4) у першому тексті йдеться про одне явище, проблему, у другому – про інше явище, проблему; 5) у першому тексті поставлено проблему, у другому – міститься її вирішення; 6) у першому тексті викладено теорію питання, у другому – експериментальні дані. *Крок 6.* З'ясуйте вид текстів: якщо смислові зв'язки відповідають позиціям 1 – 3, тексти є взаємодоповнюючими; якщо позиціям 4 – 6, – тексти взаємоперехресні.

Модуль 3.

Крок 1. Згорніть інформацію структурної частини «Вступ» кожного з текстів, скориставшись таблицею «Способи компресії інформації», запишіть її. *Крок 2.* Згорніть інформацію структурної частини «Основна частина» кожного з текстів, скориставшись таблицею «Способи компресії інформації», запишіть її. *Крок 3.* Згорніть інформацію структурної частини «Висновки» кожного з текстів, скориставшись таблицею «Способи компресії інформації», запишіть її.

Модуль 4.

Крок 1. Визначте, який із згорнутих варіантів текстів буде опорним, а який додатковим (для взаємодоповнюючих текстів). *Крок 2.* Сформулюйте узагальнену думку щодо двох текстів (вступна частина реферату-огляду): якому явищу, аспекту, проблемі вони присвячені, яка інформація є новою. *Крок 3.* Запишіть цю інформацію, скориставшись таблицею «Лексико-граматичні засоби вираження послідовності авторської думки». *Крок 4.* Об'єднайте найважливіші твердження двох згорнутих варіантів текстів в один: для текстів із взаємодоповнюючою інформацією – шляхом об'єднання тем «Основної частини», для текстів із взаємоперехресною інформацією – шляхом об'єднання різних підтем «Основної частини». *Крок 5.* Запишіть цю інформацію, скориставшись таблицею «Лексико-граматичні засоби вираження послідовності авторської думки». *Крок 6.* Сформулюйте узагальнену думку щодо висновків двох текстів. *Крок 7.* Запишіть цю інформацію, скориставшись таблицею «Лексико-граматичні засоби вираження послідовності авторської думки».

Модуль 5.

Крок 1. Визначте, чи наявні всі структурні частини у Вашому рефераті-огляді? Якщо *так*, переходьте до наступного кроку, якщо *ні* – виконайте кроки модуля 4. *Крок 2.* Чи відповідає реферат-огляд критеріям змістовності, логічності й послідовності, точності викладу інформації? Якщо *так*, переходьте до наступного кроку, якщо *ні* – внесіть корективи. *Крок 3.* Чи відповідає реферат-огляд критерію правильності мовного оформлення? Якщо *так*, переписіть відредагований варіант тексту реферату-огляду, якщо *ні* – скористайтеся довідковою літературою з українського правопису. *Крок 4.* Переписіть відредагований варіант тексту реферату-огляду.

Отже, створення тексту реферату-огляду в іноземних студентів-нефілологів викликає серйозні труднощі. Алгоритм дає змогу упорядкувати послідовність навчальних дій студентів, сформувати необхідні для виконання цього завдання навички й уміння. Розглядаючи реферування як мислиннево-мовленнєвий процес, пов'язаний з рецепцією первинного документа/документів та репродуктивно-продуктивною діяльністю комуніканта, нами було докладно охарактеризовано етапи навчальної діяльності студента зі створення реферату-огляду, запропоновано алгоритм його складання. Перспективним напрямом

дослідження вважаємо алгоритмізацію навчання реферування газетних текстів економічного, політичного та культурного характерів.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Алексєєнко Т. М., Копилова О. В., Тростинська О. М. Навчання реферування наукового тексту іноземних студентів-нефілологів / Т. М. Алексєєнко, О. В. Копилова, О. М. Тростинська // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. – 2010. – № 17. – С. 8–14.
2. Вейзе А. А. Чтение, реферирование и аннотирование иностранного текста : учеб. пособ. / А. А. Вейзе. – М. : Высш. шк., 1985. – 127 с.
3. Вороніна К. В. Основи перекладацького анотування та реферування текстів різних типів і жанрів : навч. посіб. / К. В. Вороніна – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 120 с.
4. Гейченко Е. І. Домашнее чтение текстов по специальности (двуязычный этап обучения) : учеб. пособ. / Е. И. Гейченко, Е. А. Рощупкина. – Запорожье : Изд-во ЗГМУ, 2012. – 286 с.
5. Єдина типова навчальна програма з української мови для студентів-іноземців основних факультетів нефілологічного профілю вищих навчальних закладів України III – IV рівнів акредитації / уклад. Л. І. Дзюбенко, В. В. Дубічинський, С. А. Чезганов [та ін.] ; за ред. О. Н. Тростинської, Н. І. Ушакової. – К. : НТУУ «КПІ», 2009. – Ч. 3. – 52 с.
6. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Г. С. Онуфрієнко. – К. : Центр навч. літ., 2006. – 310 с.
7. Основні методи автоматизованого реферування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uadocs.exdat.com/docs/index-140602.html>.
8. Павленко М. І. Навчання реферування наукового тексту : Ч. 1. Медико-біологічний профіль / М. І. Павленко, Т. М. Алексєєнко, О. В. Копилова, О. М. Тростинська. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 99 с.
9. Павленко М. І. Навчання реферування наукового тексту : Ч. 2. Економічний профіль / М. І. Павленко, Т. М. Алексєєнко, О. В. Копилова, О. М. Тростинська. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 86 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Наталія Сизоненко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та українознавства Полтавської державної аграрної академії.

Наукові інтереси: лінгвістичні аспекти термінології; культура наукової мови; методика викладання української мови (за професійним спрямуванням), української мови як іноземної; інноваційні технології навчання.

УДК 37.091.3

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО БІЛІНГВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК МЕТОДИЧНА ПРОБЛЕМА

Ліна СМІРНОВА (Кіровоград, Україна)

В статті здійснено загальний аналіз проблеми професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до білінгвального навчання. Визначено основи білінгвальної освіти та умови їхньої реалізації майбутніми фахівцями.

Ключові слова: учитель початкових класів, професійна діяльність, білінгвальна компетентність, білінгвальна освіта.

In the article the problem of training future elementary school teachers for bilingual teaching is analyzed. The bases of bilingual education and terms of their implementation by future specialists are determined.

Key words: elementary school teacher, professional activity, bilingual competence, bilingual education.

Вступ. У найближчі роки перед вітчизняною системою освіти нагальним постає завдання вільного володіння громадянами декількома іноземними мовами, вивчення яких доцільно розпочинати в молодшому віці. Чисельні педагогічно-психологічні та експериментальні дослідження проведені ще у другій половині ХХ століття науковцями різних країн довели, що період початкової школи є найсприятливішим для оволодіння іноземними мовами. Вочевидь, проблема підготовки вчителя початкових класів до білінгвального навчання молодших школярів на сучасному етапі вимагає особливої уваги з боку науковців та методистів.

Основні напрями, вимоги до професійної підготовки вчителя початкових класів нової генерації, професійна підготовка якого постійно розширюється та оновлюється, у предметній галузі зокрема, висвітлюються в Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [2004], Державному стандарті